

In onze vorige bijdrage waren we in 1919 aangeland.

Dat jaar voltooidde Emile BULCKE zijn tryptiek "Duitse kanonnen 1914-1918". Drie tafereeltjes die elk een van de grote batterijen voorstellen die rond Oostende stonden opgesteld : de Batterij TIRPITZ aan de Hamilton-hoeve, de Batterij HINDENBURG nabij de Vuurtoren en de Batterij nabij het Palace Hotel op de dijk. Blijkbaar heeft BULCKE deze paneeltjes naar de natuur geschilderd, ter plaatse dus.

Nog in dat jaar, in mei welbepaald, schilderde hij een klein gezichtje op het Militair Kerkhof te Adinkerke. Een echt schilderkunstig juweeltje. Alle genoemde werken zijn in het bezit van onze heemkring en zijn in het museum te zien. (1)

In de zomers van 1919, 1920 en 1921 exposeerde BULCKE in het Kursaal ; in 1920 was dat samen met Jef DUTILLIEU. (2)

Het portret van Burgemeester Alphonse PIETERS, ter aanvulling van de portretten-galerij der Burgemeesters in het stadhuis, kwam klaar in 1920. Eerst werd het doek tentoongesteld in een salon van het Kursaal. (3)

Naar feitelijk valt er weinig relevants te vertellen over BULCKE in die jaren : zijn wel heel degelijk onderwijs aan de Schaarbeekse "Ecole Industrielle" werd een routine voor hem, zijn succes als portrettist bij een kapitaalkrachtig cliënteel met erg traditionele, zeer realistisch gerichte smaak hield aan ; meer en meer ging hij de gedachtenis aan Dinah koesteren en zichzelf mat hij bewust het imago van een "artist" aan.

Maar dat was toen ook al uit de tijd. Zo zien we Meester BULCKE overdreven poserend op twee foto's genomen in enkele pittoreske hoekjes van Brugge, anno 1925 (Verz. De Plate). BULCKE woonde wel te Schaarbeek, maar onderhield vele betrekkingen met Oostende : hier had hij vele vrienden, hier had hij een tweede atelier. Woonhuis en atelier vulden zich meer en meer met zijn schilderijen, zijn grote collectie klokken, zijn collecties meubelen, aardewerk, koper, snuisterijen enz... Een andere collectie van een wel heel speciaal karakter was in de "schoonste kamer" van huize BULCKE te vinden, nl. een hele reeks spreuken en rijmpjes die allemaal te maken hebben met bepaalde menselijke lichaamsdelen en hun wel heel specifieke functies. Het is dank zij het ter plaatse uitgevoerde schrijfwerk van ons voor niets terugdeinzend bestuurslid Mevrouw Jeanne VALKENBORGH dat we deze geurige verzen na zovele jaren aan de lezers van "de Plate" kunnen aanbieden :

Inscriptions dans le W.C. de Maître Emile Bulcke.

---:---:---:---:---:---:---:---:---:---:---

Soyez le bienvenu  
dans ce lieu accueillant.

Ayant fort bien dîné d'un plat de gibottes  
Un monsieur très pressé, cherchait un petit coin  
Il courait. Quand soudain tout  
Part dans sa culotte,  
Rien ne sert de courir  
Il fait partir à point.

Malgré l'honneur de la vertu  
Il faut ici montrer son cu.

Ici les plus grands de la terre  
Doivent montrer leur derrière.

Vous auriez tort de vous gêner  
Le seul témoin est votre nez.

C'est ici l'arsenal des canons sans lumière  
Qui, chargés par devant, se tirent par derrière.

Pour loger les grands bonheurs  
Rien ne vaut les petits coins.

C'est ici que la bouche doit se taire  
Et que le cu doit parler.

Ici aussi  
J'ai réussi.

Ne remets jamais à plus tard  
Ce que tu peux faire à l'instant.

Une selle différée  
Est une selle perdue.

Vous qui venez ici dans une humble posture  
Débarasser vos flancs d'un important fardeau  
Veuillez quand vous aurez satisfait la nature  
Et déposé dans l'urne un modeste cadeau  
Epancher de l'amphore un courant à onde pure  
Et sur l'autel fumant placer pour chapiteau  
Le couvercle arrondi dont l'austère jointure  
Au parfum indiscret doit servir de tombeau.

C'est ici que tombent en ruines  
Tous les talents de la cuisine.

Ici comme à la mort  
Tout le monde fait des efforts.

Il est nuisible de ne pas ménager  
L'évacuation journalière des  
Huemurs diverses, par les couloirs  
Que la nature leur a destinés.

Houdt borst en voeten warm  
Vult matig uw darm  
Houdt steeds uw achterpoort open  
En laat de dokter lopen.

+++++

Na dit intermezzo zijn we in de dertiger jaren beland.  
Uit 1932 dateert het kleine beeld "Jonge Oostendse Visser" dat enig succes  
kende. Diverse exemplaren zijn me gekend, zowel in brons gegoten als in gepa-  
tineerde terracotta uitgevoerd.  
De Plate bezit een exemplaar van dit kleinbrons.

Het jaartal 1932 vinden we eveneens terug op het Memoriaal Aristide DOORME, aangebracht aan een der muren van de "Drie Gapers", de welgekende bogenconstructie tussen het Domein der Kon. Villa en de Gaanderijen. Het basreliëf bevindt zich nog steeds kant Zeedijk, op de muur links van de oostelijke doorgang.

Twee documenten uit het Legaat BULCKE (dus nu bij "De Plate") laten ons toe BULCKE's werkwijze te bestuderen. De documenten in kwestie zijn namelijk een portretfoto van Aristide DOORME en een foto van de maquette van het memoriaal, voor het aanbrengen van de opschriften. We kunnen duidelijk zien dat BULCKE zich ertoe beperkte het portret zo exact mogelijk in reliëf over te zetten, rigoureuus, zonder afwijkingen.

Het portret vatte hij in een ovalen medaillon dat als fond een afrikaans schild, een ster, 2 speren en een palmtak meekreeg.

Van 23 juli tot 5 augustus 1932 exposeerde BULCKE in het Kursaal. Deze tentoonstelling kreeg niet veel belangstelling vanwege de pers.

En zo bereikte BULCKE stilaan de leeftijd waarop aan retrospectieven gedacht kon worden. Dit gebeurde in het Oostendse Kursaal, in augustus 1936. (4) Er waren in feite drie expo's : werk van de meester zelf, natuurlijk weer de werkjes van Dinah, maar er was ook een sectie met werk van BULCKE's leerlingen aan de "Ecole Industrielle" te Schaarbeek.

De vernissage ging door op maandag 3 augustus in aanwezigheid van de stadsdignitarissen, van leerlingen en oudleerlingen, van vele vrienden en collega's, waaronder James ENSOR en Jan DE CLERCK.

Er waren ronkende speeches van Désiré STEYNS, de artistiek directeur van het Kursaal, van Burgemeester Edouard MOREAUX, van Ernest VAN GLABBEKE, Schepen van Schone Kunsten en goeie vriend van BULCKE, van de heer LEPLAT, directeur van de "Ecole Industrielle" te Schaarbeek en van de heer André DEVOS uit name van BULCKE's leerlingen en oudleerlingen.

Natuurlijk moest de gedachtenis aan Dinah weer eens ten berde gebracht worden : over het wonderkind sprak haar gewezen lerares Gabrielle REMY. Er werden verzen en prozateksten van het dode meisje voorgelezen.

De tentoonstelling zelf zal beleefde waardering verwekt hebben bij de kunstliefhebbers. Wellicht ook niet meer dan dat.

Maar laat ons toch niet vergeten dat BULCKE wel degelijk zijn amateurs had : kapitaalkrachtigen die graag van zichzelf een realistisch of ietwat geflatteerd portret zagen, liefst zo gelijkend mogelijk. Deze mensen met die opvatting over portretkunst (die ik noch veroordeel noch goedkeur) kwamen bij artisten als BULCKE voor hun portretten, met honderden.

Van 16 augustus 1937 dateert een zelden geziene ANTONY-foto, gemaakt ter gelegenheid van de tentoonstelling "Art Wallon Contemporain" in het Oostendse Kursaal (ANTONY 160837-1). Op de foto tellen we 20 personen waaronder 4 Oostendse artisten : naast James ENSOR zien we ook nog Jan DE CLERCK, Antoine SCHYRGENS en Emile BULCKE. Het samentreffen van deze personen op één foto maakt ze tot een unicum !

Nog in 1937 noteren we het overlijden van Mevrouw Emile BULCKE.

- (1). Uit de vooroorlogse periode dateert nog een portretschilderij van Koning Albert. BULCKE's schilderij van onze koning-soldaat kende destijds ruime verspreiding via kleurenreproducties. Een exemplaar ervan is in het bezit van onze Kring.
- (2). La Saison d'Ostende, 13 juni 1919  
La Saison d'Ostende, 18 juli 1920  
La Saison d'Ostende, 7 augustus 1921
- (3). L'Echo d'Ostende, 9-10 oktober 1920.
- (4). Le Carillon, 4 augustus 1936 (met portretfoto van E. BULCKE)

(vervolgt)

Norbert HOSTYN

Ostende of Oostende ?

Karel Jonckheere, geboren te Oostende in 1906, is - naast dichter, essayist, hertaler, auteur van reis- en andere verhalen - bovendien één van onze meest produktieve schrijvers van "cursiefjes". Wie hem ooit als panellid op de televisie zag, voor de radio hoorde spreken of één van zijn vele lezingen bijwoonde, zal daar allerm minst aan twifelen. Hij publiceerde aforismen in boekvorm (Vogels zonder kooi, 1958 ; Nacht ? zei de zon, nooit van gehoord ! 1968 ; Filter uw dag, 1970 ; Halve zolen en achterlappen, 1974 ; Ook ik, zelfs gij, vooral wij, 1976) en in vele tijdschrift- en krantenbijdragen. Een greep uit zijn speelse gedachtenbuitelingen :

- "Zolang zij Ostende voor Oostende schrijven kunnen we op de Nederlanders niet rekenen"
- "Ik lees geen boeken meer maar bespreek ze nog gaarne"
- "Als schrijvers elkaars boeken lezen zouden ze minder schrijven"
- "Men schrijft niet uit eenzaamheid. In"
- "Ook de heilige geest zou vandaag diploma's moeten voorleggen"
- "Zelfs leraars blijven geloven wat ze sedert hun diploma beweren"
- "Vooral wat geleerden niet weten is boeiend"
- "Zelfs 's nachts kan een ambtenaar slapen"
- "Zelfs bibliofielen lezen al eens een boek"
- "Vandaag zingt iedere bek zoals hij vogelt"
- "Nadenken is de verouderde vorm van kontesteren"